

Täysistunto

Torstai 17.10.2024 klo 16.01—20.46

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lukiolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 159/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.44 Opetusministeri Anders Adlercreutz (esittelypuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä laiksi lukiolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi esitetään muutettavaksi lakia lukiolaista, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia.

Regeringen föreslår alltså att det görs ändringar i gymnasielagen, läropliktslagen, lagen om studentexamen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Hallituksessa haluamme, että lukiolaisen oikeutta oppimisen tukeen vahvistetaan sää-
mällä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suori-
tamiseksi. Lisäksi opiskelijalla olisi oikeus erityisopetukseen, jos hän todennettujen oppi-
misvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi tarvitsisi erityisopetusta oppi-
määrän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.

Tiedonsiirtoa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä lisätään sellaisten opiskelijoi-
den osalta, joilla on ollut perusopetuksen päättyessä voimassa oleva päätös erityisestä tu-
esta, ja oppivelvollisuuslakia muutettaisiin tämän mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutetaan siten, että lukion ra-
hoitukseen kuuluva pienten lukiokoulutuksen järjestäjien yksikköhinnan korotus uudiste-
taan tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.

Lukiolakiin ja ylioppilastutkintolakiin ehdotettavilla muutoksilla mahdollistetaan eng-
lanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tiukasti rajatuin kriteerein. Lisäksi muu-
tetaan ylioppilastutkinnosta annettua lakia siten, että kokelailla on jatkossa mahdollisuus
suorittaa taito- ja taideaineen koe osana ylioppilastutkintoa. Esityksen tavoitteena on laa-
jentaa opiskelijoiden mahdollisuuksia osaamisensa osoittamiseen ylioppilastutkinnossa.

Lisäksi tilauskoulutusta koskevaan lukiolain säännökseen esitetään selvennyksiä, jotka
vahvistavat tilauskoulutuksen opiskelijoiden tiedonsaantia ja siten oikeusturvaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

Ärade talman! Vi föreslår att gymnasiestuderandenas rätt till stöd för lärande stärks. Det görs genom bestämmelser om deras rätt till sådan stödundervisning som de behöver för att genomföra gymnasiets lärokurs. Studerande föreslås också ha rätt till specialundervisning om de på grund av konstaterade inlärningssvårigheter eller av någon annan därmed jämförbar orsak behöver specialundervisning för att uppnå målen för kunnande i lärokursen.

Andra ändringar som föreslås är att en examinand ska kunna avlägga ett studentprov i ett konst- och färdighetsämne inom bildkonst, gymnastik och musik. Vi vill utveckla de studerandes möjlighet att visa sitt kunnande i studentexamen. Vidare vill vi i regeringen möjliggöra avläggande av studentexamen på engelska enligt strikt avgränsade kriterier.

Gällande lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås att den ändras så att en höjning av priset per enhet för små anordnare av gymnasieutbildning stöder utbildningens tillgänglighet och förverkligandet av rätten till bildning.

Eli näillä esityksillä, näillä muutoksilla, pyritään viemään lukiokoulutusta eteenpäin. Kehitetään siis rahoitusta, oppimisen tukea, laajennetaan ylioppilastutkintoa, mahdollistetaan taideaineiden mukaanotto niihin ja mahdollistetaan myöskin englanninkielinen opetus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.48 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on useita kannatettavia tavoitteita ja toimenpiteitä. Lausunnonantajat ovat kuitenkin... Niin kuin yleensä aina näissä ja kun on se tilanne, niin silloin tuodaan myös niitä huolenaiheita ja perusteltuja sellaisia, esille.

Opettajien ammattijärjestö on kiinnittänyt huomiota esityksen puutteellisiin selvityksiin siitä, miten esitys vaikuttaa opetushenkilöstöön, sekä esitysten kustannusvaikutuksiin henkilöstön työn osalta. OAJ:n lausunnossa todetaan, että henkilöstövaikutusten arviointi on oleellista varsinkin, kun tehdään rahoitusjärjestelmään muutoksia. Tällöin osa näistä lukiotoimijoiden toimintaedellytyksistä voi heikentyä, voi jopa johtaa lukiodien lakkautuksiin, jolloin on tärkeää katsoa, miten se vaikuttaa siihen koulutuksen järjestäjään, koska ne samat opettajat toimivat hyvin usein aineenopettajina myös sitten peruskouluissa.

Arvoisa puhemies! Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian lausunnossa tuodaan esille lukiolain uudistusten byrokraattisuus — ei vain nyt, vaan mitä on ollut aiemminkin. Otavian mukaan asiat eivät automaattisesti kehity parempaan suuntaan esimerkiksi sillä, että niistä tehdään valituskelpoisia viranhaltijapäätöksiä. Heillä on se kokemus, että erilaiseen kirjaamiseen menee aika paljon aikaa, mitä resursseja voisi sitten käyttää oppilaiden tuen tarpeeseen vastaamiseen.

Juvan kunta, joka on sieltä itäisestä Suomesta, vahva maaseutupitäjä: Juvan kunnan lausunnossa korostetaan, että koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa, että opiskelijalle annetaan tarkoituksenmukaista erityisopetusta ja että lukiokoulutuksen erityispiirteet tulee huomioida erityisopetuksen järjestämisessä. Tämä on joustavasti otettava huomioon koko sen lukiopolun ajan.

Arvoisa puhemies! Rahoitusperusteiden osalta on huomioitava tämä koulutuksellinen alueellinen yhdenvertaisuus — juuri viittaa esimerkkinä tähän Juvan kuntaan, jonka tyyppisiä kuntia meillä on paljon — koska tätä kautta mahdollistetaan myös pienten lukiodien olemassaolo ja sitä kautta pienempienkin kuntien elinvoimaisuus. Vaikka ne koulut ovat pieniä meilläpäin, niin ne kuitenkin antavat mahdollisuuden päästä siinä omalla paikka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

kunnalla opiskelupolun alkuun ja mahdollistavat myös sitten sitä, että elämänpolku ja työpolku ja ura voisivat muutenkin löytyä sieltä omalta alueelta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.51 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tämä hallituksen esitys lukiolain muuttamisesta merkitsee muun muassa sitä, että taito- ja taideaineet on mahdollista suorittaa osana ylioppilaskoetta. Tässä kohtaa tekisi mieli esittää ylistyslaulu hallitukselle, koska tämä on aivan fantastinen esitys. Tämä tarkoittaa muun muassa musiikkia, kuvataidetta, liikuntaa.

Aina on ollut ja tulee olemaan oppilaita, joiden kiinnostus ja pärjääminen suuntautuvat enemmän muualle kuin lukuaineisiin, juuri näihin musiikkiin, kuvataiteeseen, liikuntaan. Tämä esitys todennäköisesti merkitsee opiskelumotivaation lisääntymistä ja myös näiden aineiden ja näiden alojen arvostuksen lisäämistä, ja tämä vaikuttaa taas suoraan luovien alojen tulevaisuudennäkymiin positiivisesti.

On ensiarvoisen tärkeää, että tämä koe suunnitellaan hyvin ja tarkasti. Se ei ole mitenkään helppoa varmaan kehittää pätevää koetta, mutta varmaan se onnistuu kuitenkin. Tämä ei esimerkiksi liikunnan kohdalla varmasti tarkoita sitä, että pitäisi juosta kolme kilosaa Cooperissa, jotta saa ällän paperiin, vaan se tarkoittaa monipuolista koetta — muun muassa käytännön testi, suoritustesti, joku video siitä ja kirjallinen lopputyö, esimerkiksi. Monessa maassa ovat jo nämä aineet kirjoituksissa mukana.

Eli tämä ylioppilaskokeen uudistus otetaan varmasti ilolla vastaan laajasti.

Kiitos hallitukselle myös siitä, että kun tänä päivänä monet oppilaat tarvitsevat lisätukea, erityistukea, niin sitä ollaan nyt lisäämässä. Tästäkin suuri kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.53 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tänään meillä on edessämme esitys, joka koskettaa Suomen tulevaisuutta. Esitys kuvastaa hallituksemme horjumatonta tahtoa varmistaa, että jokainen nuori Suomessa saa parhaan mahdollisen koulutuksen ja siihen tarvittavan tuen. Lukiolaisille kirjataan oikeus tukiopetukseen ja erityisopetukseen. Tukea tarvitsevia ei jätetä yksin. Perusopetuksen ja lukion välinen tiedonsiirto erityisen tuen piirissä olleiden opiskelijoiden osalta on ratkaiseva tekijä, jotta tuen tarpeeseen pystytään lukioissa vastaamaan.

Puhemies! Samaan aikaan kun pureudutaan oppimisen tukeen myös toisella asteella, hallitus korjaa lahoavaa koulutuksen perustaa, peruskoulua. Palautamme kurin kouluihin, ja ideologisesta hulluudesta siirrymme askelia taaksepäin, vakaaseen koulurauhaa tuovaan politiikkaan — oppimisen tuen uudistus, lisätunnit matematiikkaan ja äidinkieleen, rahoituksen historiallinen nosto äärimmäisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa sekä kännyköiden käytön rajoitukset ihan vain muutamina esimerkkeinä.

Puhemies! Niin paljon hyvää, ettei jotain huonoakin. Tällä lailla mahdollistamme Suomessa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen, joka herättää allekirjoittaneessa huolia. Tässä laissa kriteerit englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamiselle ovat erittäin tiukat ja vaaditaan myös suomen tai ruotsin kielen kirjoittamista, mikä on hyvä asia. Näen kuitenkin synkkiä pilviä tulevaisuudessa. Mikäli näitä ehtoja aletaan löysentämään, niin on vaarana, että englannin kieli pala palalta riistää suomen kielen sivistyksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

kielenä. Tämä ei ole mitään pelottelua vaan jo nyt käynnissä oleva ilmiö. Esimerkiksi maisteriksi on Suomessa äärimmäisen haastavaa opiskella kokonaan suomeksi, sillä monet kurssit tai vähintään kurssikirjat ovat englanniksi.

Puhemies! Lähtökohtana on tämänkin lain jälkeen kotimaisella kielellä suoritettu ylioppilastutkinto, mutta avaammeko nyt portin, joka johtaa siihen, että Suomessa syntyneet suomalaiset nuoret opiskelevat 10 tai 20 vuoden päästä ylioppilaiksi etenevässä määrin englanniksi? Tätä minä en halua, ja onkin syytä säilyttää tämän lain kriteerit ehdottoman tiukkoina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.56 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tämän asian esittelystä.

Sain viime viikolla mahdollisuuden tutustua lukiolaisten arkeen Rauman Lyseon lukiossa. Kävimme aamupäivän aikana useita hyviä keskusteluja, ja tapasin myös oppilaskunnan hallituksen jäseniä. Kiitos vielä tässä yhteydessä antoisasta päivästä ja evästyksistä tänne Arkadianmäelle.

Koulutus on suomalaisen hyvinvoinnin kulmakivi, ja kaikkien opiskelijoiden toimintaympäristöt tulee tämän vuoksi turvata. Nyt oppimisen tuki tulee vastaamaan paremmin kysyntään.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti tämä lakiesitys vastaa opiskelijoiden toimintaympäristön haasteisiin suoraan mutta myös välillisin positiivisin vaikutuksin. Ylioppilastutkinnon suorittamismahdollisuudet monipuolistuvat, kun tutkinto tulee mahdolliseksi suorittaa englannin kielellä ja tutkintoon lisätään taito- ja taideaineiden koe. Tämä muutos tulee luovien alojen tulevaisuutta tukemaan.

Englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tulisi siis tiukasti rajatuin kriteerein, ja uudistuksen tavoitteena onkin vahvistaa heikosti suomen tai ruotsin kieltä taitavien nuorten sivistyksellisiä oikeuksia. Lähtökohtana olisi kuitenkin edelleen ylioppilastutkinnon suorittaminen suomen tai ruotsin kielellä. Englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen kansainvälisille nuorille ja paluumuuttajille vahvistaa Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien perhe- sekä lähipiireissä. Koulutus olisi tarkoitettu opiskelijoille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei ole riittävä lukio-opintoihin, mutta joiden kielitaito mahdollistaisi opiskelun englannin kielellä.

Yli 90 prossaa lausunnonantajista katsoi englanninkielistä ylioppilastutkintoa koskevan esityksen olevan erittäin hyvä tai varsin hyvä. Tulkinnanvaraisena pidettiin sitä, miten ja millä tavalla testataan hakijan riittävä opetuskielen valinta.

Tähän hallituksen esitykseen on koottu useita asioita, ja kyseessä on varsin positiivinen kokonaisuus. Esitys ei ole kuitenkaan täysin ongelmaton, mutta toivottavasti se kuitenkin vastaa tämän hetken tarpeeseen riittävän hyvin. Toivon myös, että nämä muutokset lisäävät Suomen houkuttelevuutta ja tämä auttaisi meitä siinä, että saisimme pidettyä ulkomailta saapuneita työntekijöitä perheineen paremmin täällä Suomen työmarkkinoiden käytettävissä.

Tämä laki auttaa ulkomaalaistaustaisten koulutusmahdollisuuksia, ja se auttaa luonnollisesti heitä pääsemään työelämään mukaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

17.59 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lukiolaisen oikeutta oppimisen tukeen vahvistetaan säätämällä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseksi. Lisäksi opiskelijalla olisi oikeus erityisopetukseen, jos hän todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi tarvitsisi erityisopetusta oppimäärän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksen aikana tunnistettuja opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka voivat johtua oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisista vaikeuksista tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta.

Tiedonsiirtoa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä lisättäisiin niiden opiskelijoiden osalta, joilla on perusopetuksen päättyessä ollut voimassa oleva erityisen tuen päätös. Tavoitteena on selkeyttää oppimisen tuen järjestelmää ja yhtenäistää tukiketjua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat tärkeitä muutoksia ja todella tervetulleita. Me tiedämme tämän tuen tarpeen kokonaisuuden kasvamisen tulevaisuudessa, elikkä sille on tarvetta enemmässä määrin. Toki toivottavaa on, että nämä resurssit, mitkä tähän tarvitaan, niin taloudelliset kuin henkilöstöresurssit, tulevaisuudessa sitten olisivat aidosti riittävät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

18.00 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys sisältää useita uudistusesityksiä lukiolakiin. Esityksessä on paljon hyvää, mutta vielä myös kehittämisen tarpeita ja joitain huolia, joihin toivon, että pääsemme vielä valiokuntakäsittelyssä sivistysvaliokunnassa tarkasti perehtymään.

On oikein hyvä, että lukiokoulutuksen oppimisen tukea kehitetään, sillä lukiolaisten oikeus erityisopetukseen ja muuhun oppimisen tukeen ei ole ollut vielä riittävä eikä toteutunut yhdenvertaisesti opiskelijoiden ja oppilaitosten kesken. Karvin eli koulutuksen arviointikeskuksen tämän vuoden keväällä julkaiseman raportin mukaan lukioiden välillä tuen saatavuudessa on suuria eroja sekä taloudellisten resurssien määrässä että kelpoisten opettajienkin saatavuudessa. Toivon, että tällä hallituksen esityksellä voidaan vastata tähän haasteeseen ja varmistaa jokaiselle opiskelijalle hänen tarvitsemansa tuki mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

On myös hyvä, että tämä esitys tuo lukiolain oppimisen tuen ja erityisopetuksen määrittelyt vastaamaan pääosin ammatillisen koulutuksen oppimisen tueksi esitettäviä säännöksiä, ja olen hyvin iloinen siitä, että viime kaudella sivistysvaliokunnan usein esiin nostama oppimisen tuki tulee tälläkin esityksellä nyt paranemaan — kiitokset siitä.

Puhemies! Lakiesitykseen sisältyy lisäksi muun muassa esitys taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeista sekä englanninkielisestä lukiokoulutuksesta ja ylioppilaskokeesta. On hienoa, että uudistuksella huomioidaan myös taito- ja taideaineiden merkitys. Sen sijaan näen englanninkielisessä lukiokoulutuksessa ja ylioppilaskokeessa myös mahdollisia uhkia suomen kielen aseman heikkenemisestä. Käytännössä suomenkielinen koulutusjärjestelmä on tällä hetkellä nopeasti muuttumassa englanninkieliseksi ensin korkeakoulutuksessa, ja nyt englanninkielinen yo-tutkinto vie englanninkielistä koulutuspolkua entistä alemmille tasoille koulutuksessa. Jos suurin osa suomalaisista tulevaisuudessa suorittaa toisen asteen opinnot englanniksi, on vaarana suomalaisen kulttuurin perusrakenteiden mureneminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

Pahimmassa tapauksessa suomenkielisen tieteen tuottaminen lakkaa, erityisalojen sanastojen kehitys loppuu, suomenkielisten kulttuurituotteiden kysyntä laskee ja suomalaisen kulttuurin tuottaminen vaikeutuu. Suomen kieli voi taantua kotikieleksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskisarja.

18.02 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Kelvollinen kokonaisuus. Kannatan, ei kovia tunteita.

Mutta englanninkielinen ylioppilastutkinto minua sapettaa ja kielenvaihto kismittää. Tämä on tappio kansalliskielille. Miksi mielistelemme ja kielistelemme vieraita? Hankkikoot valkolakkinsa suomeksi ja ruotsiksi, kun tänne kiinnittyvät. Ylikansallista pakkoenglantia on maailma valmiiksi tulvillaan. Me emme tarvitse sitä tavuakaan lisää. Kielenvaihto sortaa supisuomalaisia ja supisuomenruotsalaisia. Tämä lakiesitys on tietenkin pikkujuttu, mutta ylipäättään englanninkielistämisen uhka on todellinen ja pirullinen.

Ärade talman! Språkutbyte är Finlands undergång på samma sätt som befolkningsutbyte.

Kielenvaihto on Suomen perikato siinä missä väestönvaihto.

18.04 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lukiolakia siten, että laissa säädettäisiin lukiolaisten oikeudesta oppimisen tukeen. Tämä olisi tärkeä lisäys lukiolakiin. Tämän päivän haasteet nuorten elämässä kohdistuvat myös lukioikäisiin nuoriin. Opiskelijoilla on esimerkiksi lukihäiriöitä ja matemaattisia ongelmia. Lukio-opiskelu on kuitenkin jo itsenäisempää verrattuna yläasteella opiskeluun.

Opiskelijoilla on oppimiseen liittyvien haasteiden lisäksi monenlaisia muitakin huolia ja murheita: vapaa-ajalla tapahtuneet asiat, perheessä olevat huolet, omat sosiaaliset suhteet, kaverisuhteet ja puhtaasti mielenterveysongelmat. Lukioille suunnatussa kouluterveyskyselyssä olevissa vastauksissa peräti 25 prosentilla on mielenterveysongelmia ja 10–15 prosentilla neuropsykologisia oireita. Lukioon menevillä opiskelijoilla on siis samoja haasteita kuin peruskouluikäisillä. Peruskoulun päättäneet eivät ehdi yhdessä kesässä kasvaa kovinkaan paljon henkisesti lukion aloittaessaan.

Osaltaan oppivelvollisuuden laajentuminen on kasvattanut vaatimuksia ja lisännyt haasteita. Lukioon pyrkivälle on tarjottava paikka, vaikka opiskelijan kiinnostus ja motivaatio eivät olisikaan riittävällä tasolla. Haastateltuani lukioiden henkilökuntaa hekin ovat hämmästyneitä, mitä muutoksia on nähtävissä, kun lukioon hakeutuvien joukossa on niitäkin oppilaita, jotka ovat olleet peruskoulussa kolmiportaisen tuen vaativimmalla tasolla erityisen tuen piirissä, ja tätä tukea ei ole tarjolla lukiossa. Tämä on herättänyt monissa huoltajissakin ihmetystä, kun monet perusopetuksen puolella saadut tukitoimet eivät yletykään enää lukiolaisille. Lukiossa ei ole mahdollista esimerkiksi pienryhmäopiskeluun.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan lukiokoulutuksessa panostetaan opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen ja säädetään opiskelijan oikeudesta tukiopeutukseen. Tämä on tärkeä tuki lukio-opiskelijoille. Muutos peruskoulun tuetusta opetuksesta lukioon tarvitsee parannusta. Hallituksen esityksessä on paljon muitakin hyviä parannuksia. Kiitos siitä hallitukselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.06 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus panostaa erityisesti perusopetukseen ja perustaitoihin. Teemme työtä, jotta toiselle asteelle jatkavat opiskelijat olisivat taidoiltaan kykeneviä jatkamaan opiskelua lukiossa tai ammattikoulussa. Kuitenkin tukea tarvitaan yhä enemmän myös toisella asteella, ja hallitus vahvistaa oppimisen tukea säätämällä lukiolaisille oikeuden tukiopetukseen ja erityisopetukseen. Tämä on erittäin tarpeellinen uudistus.

Lisäksi muutamme lukiolakia siten, että esimerkiksi lukiodiplomi otetaan osaksi ylioppilastutkintoa. On aivan oikein, että esimerkiksi kuvataidepainotteisessa lukiossa opintoja huomattavan määrän kuvataiteessa suoritettuaan lukiolainen voi saada tästä taidosta sitten lukiodiplomin muodossa suorituksen sinne ylioppilastutkintoon.

Kiitos opetusministerille näistä uudistuksista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

18.08 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Kiitän yhtä lailla ministeriä ja hallitusta tästä tärkeästä lukiolain uudistuksesta.

Tässä uudistuksessa on monta hyvää ja kaivattua asiaa. Kun jokaisella opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, niin tässä aidosti lähdetään siitä, että on niitä matalan kynnyksen palveluita, on ennaltaehkäisevää tukea, ja ennen kaikkea sitä tuen tarvetta vahvistetaan. On tärkeätä, että meillä perusopetus toimii niin, että jokaisella opiskelijalla, jokaisella oppilaalla, on mahdollisuus sinne toiselle asteelle niillä valmiuksilla, joilla he voivat pärjätä toisella asteella, mutta valitettavasti, kuten olemme huomanneet, niin ammatillisella puolella kuin myös lukiokoulutuksen puolella on paljon ongelmia nimenomaan tämän erityisen tuen kanssa. Se, että on oikeus tukiopetukseen, se, että on oikeus myös erityisopetukseen, on tässä laissa mielestäni erittäin tärkeä asia.

Ehkä asiantuntijoiden kuulemisessa erityisesti huolestutti se, miten me varmistetaan, että tämä kymmenen miljoonaa aidosti kanavoituu oppimisen tukeen. Nyt kun otetaan huomioon vielä kuntien erittäin vaikea taloustilanne, niin tämä on mielestäni aito huoli, jota kannattaa siellä hallituksen päässä myöskin pohtia.

Positiivinen asia on minun mielestäni myöskin taito- ja taideaineiden tulo ylioppilastutkintoon. Se on erittäin tervetullut uudistus.

Itse näen myös englanninkielisen ylioppilastutkinnon myönteisenä asiana. On tärkeätä, että tässä uudistuksessa on tiukat kriteerit, se on selkeärajainen, mutta koen, että hyvin kansainvälisessä Suomessa, jossa meillä on paljon osaajia ja perheitä, tämä on ollut uudistus, joka on ollut hyvin toivottu esimerkiksi suurissa kaupungeissa, koska se antaa nimenomaan jatkumoa sille, että tänne voi jäädä ja omat lapset voivat opiskella myöskin sitten suomenkielisessä koulussa, koska me tiedämme, että näitä IB-paikkoja ei vain yksinkertaisesti ole ollut tarpeeksi, ja tiedän myös paljon perheitä, jotka ovat tästä syystä joutuneet esimerkiksi muuttamaan Suomesta pois, vaikka vanhemmilla on ollut täällä työpaikka. Pidän tätä tärkeänä, mutta samanaikaisesti tietenkin jokainen meistä kantaa huolta suomen kielestä ja siitä tosiasiasta, että tietenkin sitä pitää vahvistaa, mutta en usko, että tämä olisi millään tavalla pois suomen kielen opetuksesta tai sen merkityksestä.

Ehkä viimeisenä asiana nostan vielä tätä normipurkua. Meillähän tämä lukuvuosisuunnitelma sekä huoltajien kuuleminen, johon on nyt sitten varattu yksi miljoonaa euroa... Sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

non sen tosiasian, mitä moni asiantuntija on sanonut, että tämä normipurkuhan on valitettavasti lähinnä koulutusleikkaus, koska näitä asioita tullaan joka tapauksessa siellä lukiossa tekemään ja se kuuluu siihen opetuksen opetussuunnitelmaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä vaiheessa vielä edustaja Lahdenperän puheenvuoro ja sen jälkeen ministerin kommentit, mikäli hän haluaa kommentoida, ja sitten ikävä kyllä tähän varattu aika on käytetty tällä erää, mutta jatkamme sitten myöhemmin. — Olkaa hyvä.

18.11 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille lain esittelystä.

Hallitusohjelmassa lukiokoulutuksen keskeinen tavoite on varmistaa laaja-alainen yleisivistys sekä tuottaa opiskelijalle jatko-opintokelpoisuus. Hallitusohjelman mukaan lukio-koulutuksessa panostetaan opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin.

Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä lukiolakiin ehdotettavilla muutoksilla vahvistettaisiin lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen, eli lailla säädettäisiin opiskelijoiden oikeudesta tukiopetukseen ja erityisopetukseen. Oppimisen tuki toteutettaisiin matalan kynnyksen tukiopetuksena sekä erityisopettajan ja muun henkilökunnan antamana tukena ja ohjauksena. Oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoilla saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, valmistumista ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia.

Opiskelijoiden tuen tarve näkyy vahvasti selvityksissä, joissa kolmasosa lukiolaisista kokee tarvitsevansa lisää tukea opintoihinsa. Tuen tarpeet ovat lisääntyneet viime vuosina, ja sama kehityssuunta tulee todennäköisesti jatkumaan. Tärkeää on myös tiedonsiirron lisäys perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä niiden opiskelijoiden osalta, joilla on ollut perusopetuksen päättyessä voimassa oleva päätös erityisestä tuesta.

Arvoisa puhemies! Lähtökohtaisesti ylioppilastutkinto suoritetaan suomen tai ruotsin kielellä, mutta lukiolakiin ja ylioppilastutkintolakiin ehdotetaan muutoksia, jotka mahdollistavat englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen tiukasti rajatuin kriteerein. Edellytyksenä on, että lukiokoulutus on järjestetty englannin kielellä. Tämän uudistuksen tavoitteena on vahvistaa heikosti suomen tai ruotsin kieltä taitavien nuorten sivistyksellisiä oikeuksia sekä vahvistaa Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten toimijoiden ja paluumuuttajien joukossa. Lisäksi Suomessa tehdään vahvasti kansainvälisesti arvostettua tutkimusta, jossa englannin kieli on tärkeässä roolissa, että pysytään näissä tutkimusympäristöissä mukana.

Lisäksi ylioppilaskokeessa olisi jatkossa mahdollisuus suorittaa taito- ja taideaineen koe osana ylioppilastutkintoa musiikissa, kuvataiteessa ja liikunnassa. Hallitusohjelman mukaan lukiodiplomeille luodaan valtakunnallinen kriteeristö ja mahdollistetaan yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen lukiodiplomilla. Yhden viidestä ylioppilaskokeesta voisi jatkossa siis suorittaa näillä taideaineilla. Tämä toteutetaan lisäämällä ylioppilastutkintoon mahdollisuus suorittaa tämä koe. Tämä on tärkeä muutos myös ja motivoiva, kuten täällä todettiin.

Kiitos näistä hyvistä uudistuksista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Adlercreutz.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

18.14 **Opetusministeri Anders Adlercreutz:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos kommenteista ja keskustelusta. Muutama asia on tässä noussut esille. Edustaja Kallio oli huolissaan alueellisesta yhdenvertaisuudesta. Lukion rahoituksen osalta katsoisin kyllä, että nimenomaan syrjäisyyttä tässä tuetaan, pieniä yksiköitä tässä tuetaan, poistetaan muun muassa se 40 oppilaan raja. Ajattelen, että kyllä tässä nimenomaan näiden alueellisten haasteiden — jotka ovat todelliset, monella paikkakunnalla lapsimäärä on vähenemään päin, mutta kuitenkin lukio on tärkeä palanen paikallisyhteiskuntaa — tilanne tämän myötä paranee.

Valituskelpoisesta hallintopäätöksestä tuen suhteen on ollut pelkoja siitä, lisääkö se byrokraattista taakkaa. Se on tietenkin pyritty tekemään hyvinkin yksinkertaiseksi, mutta ajattelen, että se pääasiassa on kuitenkin oikeusturvakysymys, että syntyy valituskelpoinen päätös siitä, että tarvitsee erityisopetusta ja että sen kautta oppilaan asema vahvistuisi. Se tehdään erityisopettajan esityksestä mutta rehtorin päätöksellä. Oleellista tietenkin tässä on, että siitä ei synny estettä sen tuen saamiseksi, vaan että tuki voidaan käynnistää heti, mutta kuitenkin tämä päätös tulee tehdä ilman sen suurempia viivästyksiä.

Olen iloinen siitä positiivista palautteesta, jota taide- ja taitoaineiden ottaminen mukaan ylioppilastutkintoon on saanut. Ajattelen, että se on tärkeä osa sivistystä, suomalaista koulua. Opimme lukemalla mutta myöskin tekemällä, ja se oppi on arvokasta sekin. Nyt sillä on paikkansa myöskin ylioppilastutkinnossa — tämä on hyvä asia.

On esitetty huolta englanninkielisestä tutkinnosta. Ensinnäkin ehkä edustaja Keskisarjalle totean, että väestönvaihtoa ei ole todellisessa elämässä, mutta ymmärrän sinänsä huolen kielen asemasta. Suomen kieltä ja ruotsin kieltä tulee Suomessa suojella. Kielen oppimiseen, kotimaisten kielten osaamiseen tulee panostaa, kirjallisuuteen, kirjoihin, kirjastoihin, lukemiseen yleensä. Mutta se, että ylioppilastutkinnon voi tehdä myös englannin kielellä, ei ole tästä suojelutarpeesta pois, se ei heikennä suomen tai ruotsin kielen asemaa. Se tulee tiettyyn tarpeeseen, se tulee muun muassa paluumuuttajien tarpeeseen, se tulee vaikka sen perheen tarpeeseen, joka muuttaa Suomeen vaikka lyhytaikaisestikin työn perään. Se on varsinkin kasvukeskuksissa kauan kaivattu uudistus ja tuo lisän suomalaisen tarjontaan. Se ei syrjäytä olemassa olevaa.

Siinä ne keskeiset huomiot taisivat olla. Tukea parannetaan. Tutkinnon spektriä laajennetaan ja sitä kautta olennaisesti vahvistetaan tätä toista astetta. — Kiitos

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Tässä vaiheessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan tässä täysistunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.18.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.49.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Ollikainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

19.49 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Vi hade för en stund sedan en väldigt bra diskussion, tycker jag, kring just den här ändringen i gymnasielagen. Där finns några saker som är ganska viktiga att lyfta fram: Dels stödet för lärandet, att man också tar in det på andra stadiet. Vi har lite senare också en diskussion om yrkesutbildningen, den fortsätter om en stund, och det är jätteviktigt att det också kommer på gymnasiet, så att man har det under en längre period. Till det här har ju regeringen gett mer medel, ungefär tio miljoner för det här, och jag vet att det är väldigt välkommet och det är en bra sak.

En annan sak som är viktig är förstås också finansieringen, speciellt då vi vet att det finns många mindre gymnasier, med tanke på tillgängligheten och en jämlik möjlighet att studera. Man har sett över hur den här finansieringen för gymnasieutbildningen ska fungera i fortsättningen.

Tässä laissa koskien lukiolakia rahoituksen osalta on esimerkiksi pienten kuntien elinvoimaa ajatellen tukea sen suhteen, näkisin, ja sitten myös tähän oppimisen tukeen on panostuksia. Se on ensiarvoisen tärkeä asia.

Liittyen vielä tähän lukiolakiin ja englanninkieliseen ylioppilastutkintoon, niin se mahdollistetaan nyt tässä — toki rajatuin kriteerein, mutta näen, että se on todella hieno ja hyvä asia, ja esimerkiksi paluumuuttajien osalta he voivat sitten saada suorittaa tämän tutkinnon. Mutta se on todella rajatuin kriteerein, elikkä tässä englanninkielisessä ylioppilastutkinnossakin edellytettäisiin pakollisena äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen suorittamista. Se käytännössä tarkoittaa S2- tai R-koetta, suomen tai ruotsin kielen koetta, ja se on tärkeä asia.

Tässä tuli kiitosta aikaisemmin koskien taito- ja taideaineiden koetta, niin sanottua lukiodiplomia, että se otettaisiin käyttöön noin viiden vuoden kuluttua. Tiedän, että moni haluaa tämän, ja se koskee toki taideaineita mutta myös liikuntaa ja musiikkia, ja näen, että se on tärkeä asia ottaa mukaan.

Det är väldigt viktigt att vi tar med just konstämnen och också, till exempel då det gäller musik och motion eller idrott, att man har möjlighet att avlägga dem som ett ämne av fem. Då kunde man ta musik eller gymnastik eller konstnärliga ämnen, och det tycker jag är en fin och bra sak.

En väldigt fin sak att vi ändå kunde behandla den här gymnasielagen, och jag stöder den varmt. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.52 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä on useampia yksittäisiä ihan hyviä, mutta toisistaan erillisiä muutoksia lukiolakiin.

Ensimmäinen koskee tätä tuen säätämistä, tukiopetuksen ja erityisopetuksen mahdollistamista sekä tiedonsiirtoa sellaisten opiskelijoiden osalta, joilla perusopetuksessa on ollut päätös tästä tuen tarpeesta. Tämä esitys on varsin tervetullut, mutta sitä haastaa se, että lukiossa tämä tuen antaminen ei ole niin rutinoitua vielä, tai itse asiassa sen erityisen tuen antamisen osaamista ei ole siellä lukion aineenopettajien osaamisalueissa mitenkään vaadittu, ja se vaatisi lisää täydennyskoulutusresursseja. Mutta samaan aikaan hallitus leikkaa 15 miljoonaa täydennyskoulutuksesta opettajilta ja leikkaa pois myös aikuiskoulutustuen, jolla juuri erityisopettajia on koulutettu, eli aika isoja haasteita voi syntyä tämän toteuttami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

sessä. Toivoisinkin, että sitä mallia, jolla aikuiskoulutustukea sitten lähdetään toteuttamaan — tai sitä korvaavaa mallia myös näiden erityisopettajien koulutukseen — voitaisiin vauhdikkaasti edistää.

No, sitten tässä on lukion rahoitukseen kuuluva pienten lukiokoulutuksen järjestäjien yksikköhinnan korotus. Toki tervetullutta on sekin, että saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista vahvistetaan, mutta toivoisin meiltä päättäjiltä päättäväisyyttä ja rehellisyyttä sen suhteen, että lukiorahoitukseen yhä sisältyy tämä niin kutsuttu luki-oleikkuri. Muun muassa Sivista nostaa sen lausunnossaan esiin näin: ”Orpon hallituksen ohjelmassa tavoiteltiin lukiokoulutukseen rahoitusuudistusta, jonka myötä rahoitus vastaisi paremmin lukiokoulutuksen todellisiin kustannuksiin. Tämä ei kuitenkaan toteudu, sillä ehdotuksiin ei sisälly toimia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 23 b §:n osalta. Jatkosakin lukiokoulutuksessa keskimääräistä yksikköhintaa laskettaessa tehdään lähes tuhanen euron vähennys, jonka vaikutus lukiokoulutuksen rahoitukseen on merkittävä.” Tämä haaste nostetaan toistuvasti esiin, mutta me ei olla siihen korjausta saatu, ja samalla kuntien rahoitusmahdollisuus entisestään heikkenee eli mahdollisuus tätä paikata.

Sitten tässä esitetään englanninkielisen ylioppilastutkinnon mahdollisuutta, ja se on varsin toivottu esitys. Tarvetta jatkaa englanninkielisen perusopetuksen jälkeen ja saada myös englanninkielinen lukio- ja ylioppilastutkinto on etenkin täällä meillä pääkaupunkiseudulla koskien perheitä, jotka eivät ehkä ole asettumassa pysyvästi Suomeen mutta joissa on nuoria, ja tämä nyt mahdollistaa sen, että ei tarvitse sen vuoksi lähteä maasta muuttamaan pois vaan sen tutkinnon voi täällä tehdä. Mutta toisaalta jaan hyvin ne huolet, jotka täällä on nostettu, että suomen kielestä eivät huolehdi muut kuin me suomalaiset ja me täällä Suomessa, ja sen takia on hyvä, että on tarkasti rajattu, ketkä ylioppilaskokeen voivat vain englanniksi tehdä.

Ja sitten vielä muutettaisiin ylioppilastutkinnosta annettua lakia siten, että kokelailla olisi jatkossa mahdollisuus suorittaa taito- ja taideaineissa — musiikissa, kuvataiteessa ja liikunnassa — koe osana ylioppilastutkintoa, siis yhdessä näistä. Näissä on ollut aikaisemmin mahdollisuus suorittaa lukiodiplomi. Jäin pohtimaan — valitettavasti ministeri ei ole nyt paikalla enää — että ymmärtääkseni tässä on nyt sitten poistumassa se lukiodiplomin mahdollisuus näiden aineiden osalta, jotka ovat siirtymässä sinne ylioppilaskokeeseen. On hienoa, että se ylioppilaskoe mahdollistuu, mutta pitäisin järkevänä, että sitä lukiodiplomia voisi myös vaihtoehtoisesti toteuttaa näissä ylioppilastutkinnon mahdollistavissa aineissa.

Mutta kokonaisuutena siis pääasiassa hyviä esityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

19.57 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Aioin jo aiemmin lähteä pois, mutta täällä on jotenkin näin illasta niin seesteinen tunnelma verrattuna moniin muihin hetkiin.

Tässä nousi esille useammassa puheenvuorossa englannin kielen merkitys ja vaikutus, joissain aika jyrkästikin, ja erityisesti edustaja Keskisarjalla. Kun hänen oma tyyliinsä toi sitä esille, niin en malta olla käyttämättä vielä kuitenkin puheenvuoroa. Kaksi poikaani — tai poikapuolta, mutta vaimo antanut luvan puhua heistä poikina — opiskelevat, toinen Tampereen yliopistossa ja toinen LUTissa. Vanhempi heistä LUTissa tekee väitöskirjaa, ja siellä taitaa olla yli sataa eri kansallisuutta opiskelemassa tai töissä. Sieltä sellainen tarina, että kun he ovat monista eri maista, niin he kertoivat, että he ovat kyllä opiskelleet suomea,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

mutta kun he tulevat sinne Etelä-Karjalaan, he eivät ymmärrä siitä mitään — siellä puhutaan niin vahvaa murretta. Eli tässä on tällaisiakin näkökulmia, että maailma vaan muuttuu.

Olen ihan samaa mieltä siitä, että meidän pitää pitää suomen kielestä huolta, meidän pitää pitää ruotsin kielestä huolta, mutta englannin kieli on semmoinen, että se on monessa paikassa meitä vastassa. En ollenkaan pidä siitä, että se on niin usein ja niin vahvasti, ja meidän pitää tehdä sen eteen töitä mutta samaan aikaan niin, että on tällainen tasapainoinen tilanne ja ymmärretään se, että kun meille tulee muualta ihmisiä, niin eivät he opettele suomea, tai vaikka opettelevat, niin heille käy sitten ehkä näin, että he eivät ymmärrä, mitä me täällä puhutaan — vaikka kielestä saisivat selvääkin välillä.

Eli ei pidä maalata piruja seinille, jos ei pysty maalaamaan niitä pois. Ja tämmöiseen, että hieman pelotellaan, niin kuin näissä joissain puheenvuoroissa tuli, en sano, että näissä viimeisimmissä, mitä pidettiin: me voidaan pelätä monia asioita, mutta kyllä jatkuva pelossa eläminen on aika raskasta pidemmän päälle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

19.59 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä tuli esille, niin tällä lakimuutoksella tehdään monia hyviä pieniä parannuksia lukiolakiin, ja erityisesti ajattelen, että todella tärkeää on se, että myös lukiossa opiskelijoille pystytään tarjoamaan tukea, niin tukiopetusta kuin erityisopetustakin, jotka tällä lakimuutoksella myös sitten varmistetaan.

Mutta huolena on se, että ei vielä riitä, että asia lukee laissa, vaan täytyy olla riittävät resurssit. Täytyy olla tietysti resurssia siihen, että tätä pystytään kouluissa järjestämään, mutta täytyy olla myös osaamista, niitä opettajia, jotka pystyvät tätä tekemään. Siihen liittyy tietysti huoli esimerkiksi opettajien täydennyskoulutuksesta, aikuiskoulutustuen loppumisesta ilman, että siihen on tuotu mitään korvaavaa järjestelmää. Nämä puutteet ovat sellaisia, että jotta näitä nyt esitettyjä uudistuksia pystytään oikeasti siellä arjessa, siellä lukioissa tarjoamaan, niin samanaikaisesti pitäisi pystyä sitten varmistamaan riittävä koulutus, jotta siellä on ammattilaisia, opettajia, jotka pystyvät sitä työtä tekemään, ja toisaalta, että niillä kouluilla on myös resursseja sitten tarjota sitä palvelua. Haluaisin nostaa esiin tämän huolen, miten nämä resurssit ovat sitten synkronissa sen kanssa, että aidosti näitä asioita voidaan tehdä. Se, että kirjoitetaan lakiin asioita, on tietysti hyvä alku, mutta samanaikaisesti täytyy varmistaa, että se sitten sinne käytännön elämään tulee.

Tässä ei ehkä noussut sitä pientä muutosta, mikä tässä on myös yhtenä, eli näitä tilauskoulutukseen liittyviä järjestäjille asetettuja velvollisuuksia, mitä pidän myös tärkeinä, koska meidän täytyy tietysti huolehtia siitä, että myös vastuut ja velvollisuudet ovat mukana silloin, kun erilaista tilauskoulutusta järjestetään. Järjestäjillä täytyy myös olla tietysti asianmukaiset vastuut siitä toiminnasta ja siihen liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista, joten on hyvä myös katsoa, että ne ovat lainsäädännössä ajan tasalla. Katson, että myös sillä osin tässä on oikein kannatettavia esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

20.02 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä hallituksen tuomia lakiesityksiä liittyen lukio-opetukseen. Taustana on tietenkin jo pitkään tiedossa ollut haaste siitä, että oppimisen tuen saatavuudessa on ollut suuria eroja eri oppilaitosten välillä niin taloudellisten resurssien kuin sitten kelpoisten, pätevien opettajien osalta. Ja on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

tietenkin tärkeätä, että kun on tiedossa, että tällainen tilanne on, niin sitä pitää pystyä ratkaisemaan. Hallitus on tässä nyt sitten tekemässä semmoisia esityksiä, joilla tätä pyritään korjaamaan, ja se on tietenkin erittäin hyvä. Tässä on näissä lausuntopalautteissa hieman tullut myöskin tällaisia kysymysmerkkejä siitä, että jatkossa pitää sitten seurata, ettei tässä toisaalta sitten tuoteta ongelmia, eli jotkut asiat tässä jäävät ikään kuin hieman avoimiksi näitten lausuntopalautteiden perusteella.

Esimerkiksi tässä edustaja Hopsu hyvin nosti esimerkiksi sen, että kun tässä on ajateltu, että olisi tällaisista ennaltaehkäisevää oppimisen tukea, ja kun sitten vastuu jää pitkälti ehkä aineenopettajille, niin kuinka sitten varmistetaan se, että nimenomaan lukion aineenopettajilla on sitten riittävät valmiudet toteuttaa tämän lain kuvaamalla tavalla sitä oppimisen tukea. Ja on varmasti tärkeätä sitten huolehtia niistä täydennyskoulutusresursseista. Muuten muodostuu tietysti todella raskaaksi näille opettajille tämä oletus, että näin tulee tapahtumaan, ja sitten myöskin opiskelijoitten osalta tulee muuten paljon haasteita.

Erittäin hyvää tässä on se malli siitä, että jatkossa tieto siirtyisi sieltä perusopetuksesta tänne lukion puolelle silloin, kun oppilas siirtyy ja oppilaalla on ollut siellä perusopetuksen puolella erityisen tuen päätös. On todella tärkeätä, että sitten voidaan jo ennakollisesti varautua siihen. Tässä on ollut jonkun verran haasteita tähän mennessä, jotta se tuki jatkuu sen muotoisena kuin mitä on todettu, mitä tarvetta kyseisen oppilaan kohdalla on ollut, ja toisaalta, mitkä siellä perusopetuksen puolella ovat olleet ne keinot, joilla voidaan sitten tukea.

Paljon näissä edellisissäkin puheenvuoroissa nostettiin esiin nimenomaan huolta pätevien erityisopettajien riittävydestä, ja itsekin linkittäisin tämän siihen, että kun meillä nyt on ollut tiedossa, että iso osa erityisopettajakoulutuksesta on toteutunut niin, että opettajat ovat sitten tämän aikuiskoulutustuen avulla kouluttautuneet ja näitä päteviä erityisopettajia saatu sitä kautta — iso osa heistä on tullut sitä väylää pitkin — niin kuinka nyt sitten, kun tämä aikuiskoulutustuki lakkautetaan, se toteutuu. Tässä on hallituksella iso vastuu nyt sitten tuottaa semmoinen toimiva malli, jossa tätä haastetta tullaan ratkaisemaan tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

20.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteethan ovat varsin kannatettavia. Täällä edellä on kuultu monia hyviä puheenvuoroja enemmänkin tämän lainsäädännön koulutuspoliittisista sisällöistä ja sen tavoitteista, ja senpä takia itse en puuttu niihin, vaan halusin käyttää tässä lähetekeskustelussa puheenvuoron liittyen enemmänkin niihin huoliin, joita tuolla lausuntokierroksella varsinkin koulutuksen järjestäjiltä tuli tähän lainsäädäntökokonaisuuteen liittyen.

Tämän lukiokoulutuksen osaltahan se ainainen haaste tuppaa hieman olemaan se, että rahoitusjärjestelmä ei ole oikeastaan pysynyt sen perässä, mitä tosiasiallisesti kustannukset ovat koulutuksen järjestäjille. Tätä ongelmaahan on jokainen hallitus vuorollansa pyrkinyt sitten muuttamaan, mutta tosiasiallisesti tämä rahoitusjärjestelmä tälläkään hetkellä ei kovin hyvin vastaa sitten niihin toteutuneisiin kustannuksiin, jotka koulutuksen järjestäjälle kohdistuvat. Ja kun ei tietenkään tässä julkisen talouden tilanteessa valtoimenaan ole mahdollisuuksia tehdä lisäpanostuksia, niin silloin täytyisi ainakin huolehtia siitä, että muutoin uudella lainsäädännöllä, uudella normituksella, ei aiheuteta tilannetta, missä itse asiassa koulutuksen järjestäjien tilanne entisestään vaikeutuu sen parhaan mahdollisen lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

kiokoulutuksen aikaansaamiseksi. Senpä takia kannan tässä hieman huolta siitä, millä tavalla tämä uusi normiohjaus — vaikka siis tavoitteet ovat erityisen kannatettavia — vastaa tosiasiallisesti siihen, mikä kyky koulutuksen järjestäjillä on tätä noudattaa, varsinkin kun monessa kokonaisuudessa palautteet ovat olleet hieman sen kaltaisia, että itse asiassa tähän lainsäädäntöön jää tällaisenakin aika paljon epämääräisyyksiä, mikä aiheuttaa sitten tietenkin aina tulkinnan varaa siinä, millä tavalla näitä tulisi soveltaa. Toivoisin, että tässä käsittelyn kuluessa myös valiokunta tähän kokonaisuuteen kiinnittäisi huomiota.

Ja sitten loppuun ehkä totean sen, että tämmöinen ikuisuuskysymys tässä lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmässä on liittynyt myös siihen, kannustaako nykyinen rahoitusjärjestelmä siinä tilanteessa, missä meillä ikäluokat pienenevät, pienempiä yksiköitä yhdistymään toisiinsa, hakemaan sitä kautta toiminnan tehokkuutta. Myös kun sieltä lausuntopalautteesta katsoo, niin jälleen nostetaan esille, että tämä nykyinen rahoitusjärjestelmä ei tähän kannusta. Senpä takia toivoisin, että tätäkin voitaisiin jatkossa nyt pohtia, koska on varmasti niin, että kun ikäluokat pienenevät, niin sen sijaan, että meillä on mahdollisimman paljon yksiköitä, olisi varmaan tärkeätä, että meillä on sen verran yksiköitä, että me pystyisimme jokaiselle nuorelle antamaan parhaan mahdollisen lukiokoulutuksen tässä maassa.

Näillä huomioilla — minusta tässä varmasti sivistysvaliokunta kykenee tätä halutessaan muuttamaan vielä parempaan suuntaan, mikäli siihen tahtoa on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

20.08 **Mikko Ollikainen r:** Årade herr talman, arvoisa herra puhemies! Kun tässä oli edustaja Hopsulla mietteitä koskien lukiodiplomia, niin ajattelin nyt vähän avata sitä tässä. Kun nyt luodaan sitten lukiodiplomille valtakunnallinen kriteeristö ja mahdollistetaan nyt sitten pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen lukiodiplomilla, niin yksi viidestä oppilaskokeesta voidaan jatkossa korvata lukiodiplomilla. On tosiaan viisi koetta suoritettava, joista äidinkielen ja kirjallisuuden koe on pakollinen. Koskien tätä: tähän tulisi käyttöön vuoden 27 alusta, ja aikaisintaan järjestetään näitä tutkintoja vuonna 29. Sanotaan näin, että lukiodiplomiahän on ollut joissakin paikoissa, mutta nyt tämä tulee ihan niin kuin kansallisesti sitten laajemminkin.

Sitten koskien tätä englanninkielistä ylioppilastutkintoa on vielä se, mikä ei ole tullut tässä esille aikaisemmin: se ei olisi tarkoitettu koulutusvientiin tai senkaltaiseen toimintaan, jossa suomalaista lukiokoulutusta markkinoidaan maan rajojen ulkopuolella. Se on yksi asia, jonka halusin myös nostaa esille, koska siitä on ollut jonkun verran keskustelua. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.